نئون
سنڌي پهريون ڪتاب

لاواٹي

ساڳئي ليکڪ جا:-

عربي سنڌي ۽ ديوناگري لپيءَ ۾

نئون سنڌي ٻيو ڪتاب

نئون سنڌي ٽيون ڪتاب

نئون سنڌي چوٿون ڪتاب

نئون سنڌي پنجون ڪتاب

نئون سنڌي ڇهون ڪتاب

نئون سنڌي ستون ڪتاب

NEW SINDHI READING SERIES.
(According to New Syllabus)

نئون
سنڌي پهريون ڪتاب
NEW SINDHI FIRST BOOK

تيار ڪيل
لالواڻي - اي - ڊي
ايم. ايس سي.

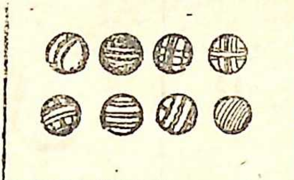
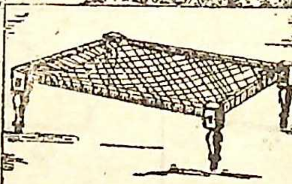
ڇاپو ڏهون — جلد ٩٥٠٠
سال ١٩٦١ع — قيمت ٠-٦-٠

ايل - دوارڪاداس اينڊ سنس
پبلشرس
٢٣٢، چرني روڊ، بمبئي - ٤

هي ڪتاب نئين ڪوڻ موجب "ڊائريڪٽ ميٿڊ" تي لکيو ويو آهي، جنهن موجب ٻارن کي ٻاهرين شڪل جي سڃاڻپ ڪرائي پوءِ اکر پڙهائڻ گهرجي. ٻ اچڻ جي حالت ۾ هَٿَ ڏَسَّ ڪجي ۽ ٻالي جو جدا جدا آواز ڪرائجي. "اَٿَ" چوائڻ ڪانپوءِ "اَ، ٿَ" آواز چوارائجن. اَ ۽ ٿَ جدا چوارائجن ۽ پڙهائجن. پوءِ هڪدم اَٿ جو آواز چوارائجي، پڙهائجي ۽ لکارائجي. اهڙيءَ طرح ٻين اکرن جو ٻڻ استعمال ڪرائجي. پهريائين ان اکرن جو استعمال ڪرائي پوءِ ٽن يا وڌيڪ اکرن وارا لفظ سيکارجن. پهريان ١٠ سبق پاڙهي پوءِ "الف، ب" جو استعمال ڪرائجي. ڪي ڪي شڪليون مثلاً نظر، اثر، غلط ۽ غضب اهڙيون آهن جي ٻار شايد نه سمجهي سگهن، سي سيکاريندڙ کي سمجهائڻيون آهن. سيکاريندڙ کين ٻڌائي ته دوربينءَ ۾ چوڪر نظر وجهيو سمنڊ ۾ جهاز ڏسي رهيو آهي، مڇر جي چڪ جي اثر کان چوڪر بيمار ٿي پيو آهي، سليٽ تي جوڙ جو حساب غلط ٿيل آهي، غريب جي گهر کي باهه لڳي آهي ۽ انهيءَ غضب جي ڪري مٽي تي هٿ ڏئي ويٺو آهي. مطلب ته سڄو تعليم جو مدار سيکاريندڙ تي آهي. هن کي گهرجي انڪليون هلائي سبق کي دلچسپ بڻائڻو آهي ۽ هيڪر سکندڙن جي دلِ ٻڌي ته خوشيءَ سان پيو پڙهندو.

مصنف

سَبَقُ پوٚرِیوٚن :

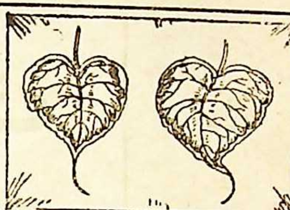
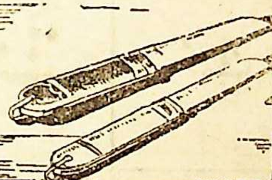
	اَت	اَت
	بَن	بَن
	کَت	کَت
	مَت	مَت

آزِمائِش لاہ اَکرو :-

آَن - کَن - مَن - بَت

ا ب ک من ت ث

سَبَقُ ییو۔

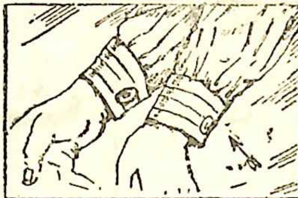
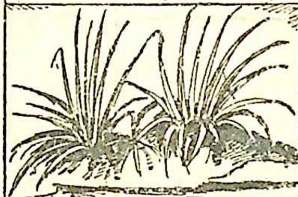
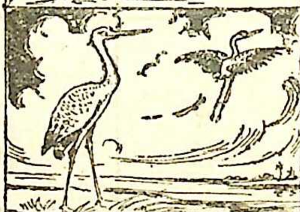
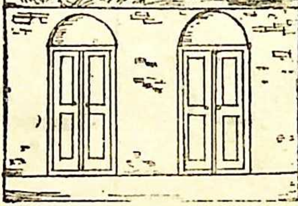
	پَن	پَن
	ہَٹ	ہَٹ
	کَپ	کَپ
	قَل	قَل

آزِمائشِ لاہ اَکَرَ:-

پَکَ۔ ہَٹَ۔ ٹَکَ۔ قَٹَ

پ ٹ ک ق ہ ل

سبق نٔبوُن .

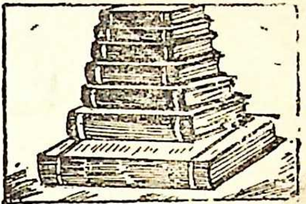
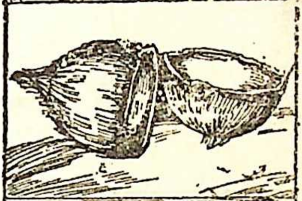
کَف	کَف	
دَپ	دَپ	
بَگھ	بَگھ	
دَر	دَر	

آزمائِش لاہ اَکرٕ۔

دَب - دَپ - پَت - رَک - فَن

ف ب پ د ب گھ

سبق چوٗٹھ۔

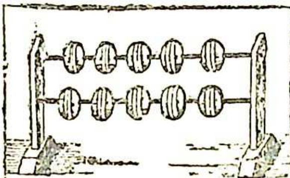
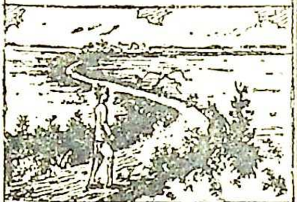
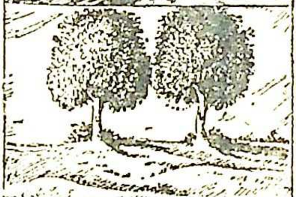
سَتَ	سَت	
اَڈٕ	اَڈٕ	
يَر	يَر	
گَپ	گَپ	

آزمائِش لاگ کَرو۔

يَ کَ۔ ڈَ کَ۔ گَھ رَ۔ لَ سَ

تَ گَ۔ ڈَ يَ سَ

سَبَقُ پنجون ۔

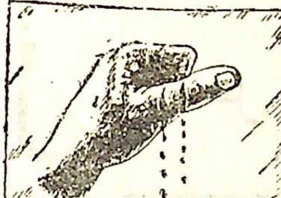
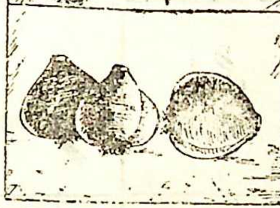
ڎَھ	ڎَھ	
دَگَـ	دَگَـ	
وَڻ	وَڻ	
جَچ	جَچ	

آزمائِش لاه اَکَر :-

کَـ ڎَ - گَـ - نَ - مَڻ - نَ وَ - لَ جَ - مَچ

ڎ گـ وڻ ج چ

سَبَق اَٹھون ۔

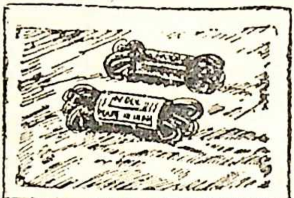
	اَ ثَ رَ	اَثَر
	زَ خَ مَ	زَخَم
	بَ صَ رَ	بَصَر
	غَ ضَ بَ	غَضَب

آزمائِش لاگ اَکرِ-

ثَ مَ رَ - بَ حَ ثَ - فَ رَ ضَ - خَ بَ رَ - صَ فَ رَ

ثَ زَ صَ ضَ

سَبَق نائِوُن۔

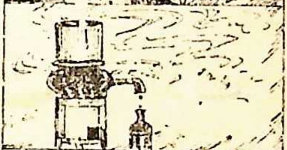
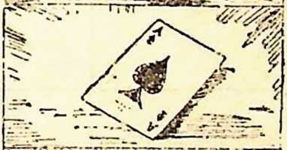
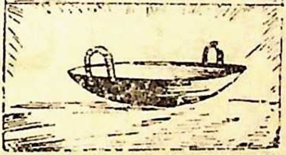
	پَ شَ مَ	پَشَمَ
	لَ ذَ تَ	لَذَتَ
	خَ چَ رَ	خَچَرَ
	طَ رَ فَ	طَرَفَ

آزِمائِش لاہ اَکر:-

شَ رَ مَ - خَ بَ رَ - ذَ لَ تَ - طَ رَ حَ

ش ذ خ ط

سَبَق ڏهون.

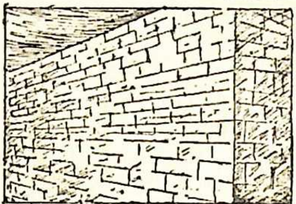
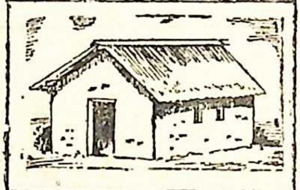
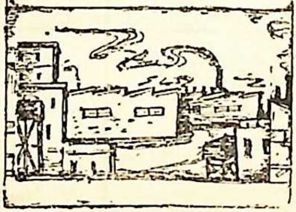
	نَ ظَ رَ	نَظَرَ
	عَ رَ قَ	عَرَقَ
	غَ لَ طِ	غَلَطِ
	يَ ڪو	يَڪو
	تَ ئِي	تَئِي

آزمائش لاءِ اکر:-

غَضَبَ - عَجَبَ - ظَرفَ - يَمَنَ - مائي

ظ ع غ ي ئ

سَبَقُ يارهون .

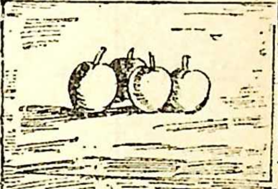
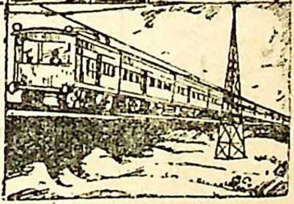
ڀِت	ڀ ت	
ڇِت	ڇ ت	
ٽِڏ	ٽ ڏ	
مِل	م ل	

آزمائِش لاءِ اکَرَ :-

رِل مِل - جهرِ مرِ - کِٽ ڦِٽ - ڪِل ڪِل .

نوٽ :- ٻارَنَ کي زيرِ "ــِ" جي وَڌِيڪ سَمُجهاڻي ڏِني وَڃي .

سبقُ ٻارهون.

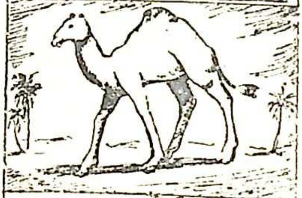
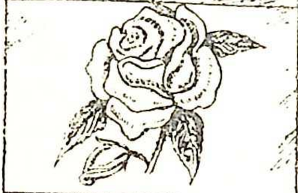
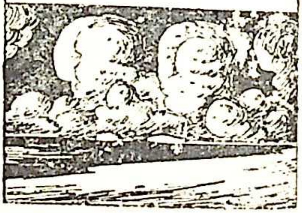
پيرَ	پيرَ	
ٻيرَ	ٻيرَ	
بيلَ	بيلَ	
ريلَ	ريلَ	

آزمائشِ لاءِ اکرَ:-

ديرَ - ٽبلَ - ڪبلَ - جبلَ - مبلَ

نوٽ:- ٻارن کي ”اي“ جي وڏي ڪ سمجهاڻي ڏيڻ گهرجي.

سبَق نمبر ھون ۔

	بُـک	بُک
	اُٹ	اُٹ
	گُـل	گُل
	جھُژ	جھُژ

آزمائش لاء اَکَر:-

پُچ - پُٹ - کُکُڑ - ٹُکُر - کُر

نوٹ :- ہارَن کی "پیش" جی وتہ کہ سَمُجھائی نہ یِرِ دھرجی ۔

سبَق چوڑھوُن٠

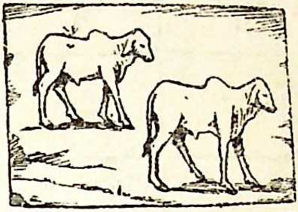
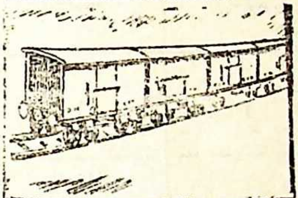
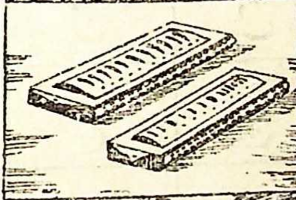
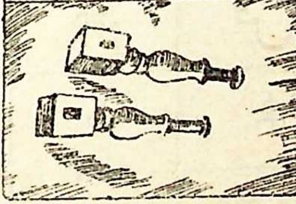
	چوٹو	چوٹو
	کوکو	کوکو
	گھوڑو	گھوڑو
	طوطو	طوطو
	چولو	چولو

آزمائِش لاہ اَکرٕ:-

موتو - کوتو - لوتو - فوتو - سوتو

भ ڀ	प پ	ब़ ٻ देशीय	ब ب	अ ا
थ ٿ	स़ ث	ट ٽ	ठ ٺ	त ت
घ گھ	ङ ڱ	ग़ ڳ देशीय	ग گ	ख ک
ड़ ڙ	ज़ ز	र ر	फ ڦ	फ़ ف
ड ڊ	ड़ ڏ देशीय	ध ڌ	ज़ ذ	द د
ल ل	व و	श ش	स س	ढ ڍ
ण ڻ	न ن	क़ ق	क ڪ	म م
च چ	ञ ڃ	ज़ ڄ देशीय	ज ج	ह़ ح
स़ ص	झ جھ	ह ھ	ख़ خ	छ ڇ
ज़ ظ	त़ ط	ग़ غ	अ़ ع	ज़ ض
		अ ء	य ي	

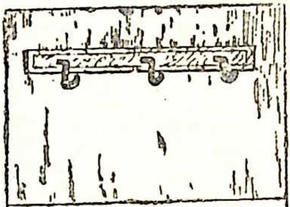
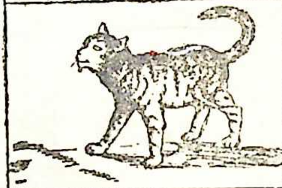
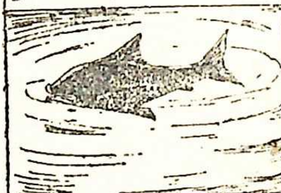
سبق پندرھون

	گ ا ب ا	گابا
	گ ا ڈ ا	گاڈا
	گ ا ن ا	گانا
	و ا ج ا	واجا
	پ ا و ا	پاوا

آزمائِش لاه اَکرٕ:-

چاڈا - باڈا - ڈاڈا - بابا - کارا

سَبَق سورھون ۔

کلی	ک ل ی	
بلی	ب ل ی	
مچی	م چ ی	
گُڈی	گ ڈ ی	

آزمائش لاہ اکرُ:-

پکی - کچی - کلی - رلی - کنی

سَبَقُ سترهون.

	س ي ٽ ي	سِيٽي
	ش ي ش ي	شِيشي

ٿِلي - شِيدي - ڇِڪي

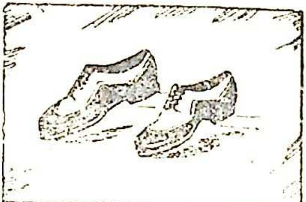
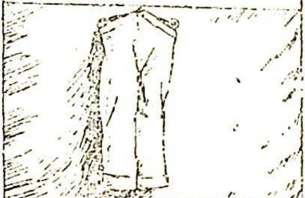
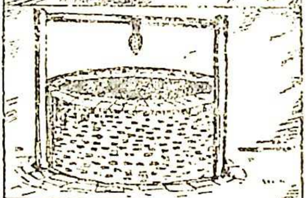
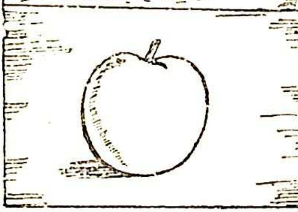
ڪارو شِيدي. ٻِري جَهنبي

سِٺي وِڳي. گاڏي ڀِڳي

ڇِڪي ڏِٺي. سَهي ٿِلي

وڏي ڪاتي. ننَڍي ڪِڇي

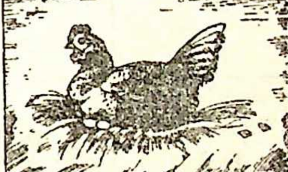
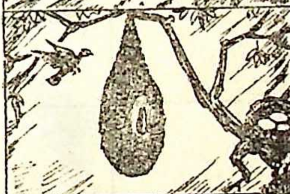
سبق ارژھون ۔

بوٗٹ	ب وٗٹ	
سوٗٹ	س وٗٹ	
کوٗھ	ک وٗھ	
صوٗف	ص وٗف	

آزمائِش لاہ اَکَرِو۔

صوٗف ۔ کوٗھ ۔ ڈوٗپ ۔ ٹوٗٹ

سبق اٹھوہون ۔

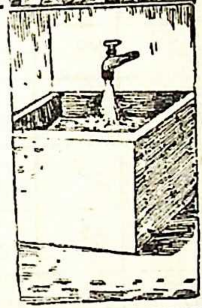
آنو	آنو	
آٹ یو	آٹیو	
آرو	آرو	
آکیرو	آکیرو	
آٹاٹو	آٹاٹو	

آزمائش لاہ اکرو ۔

آلو ۔ آمو ۔ آٹو ۔ آگو ۔ آتو

اَ	آ	اِ	اِي	اُ	اُو	اي	اَي	او	اَو
بَ	با	بِ	بِي	بُ	بُو	بي	بَي	بو	بَو
جَ	جا	جِ	جِي	جُ	جُو	جي	جَي	جو	جَو
جهَ	جها	جهِ	جهِي	جهُ	جهُو	جهي	جَهي	جهو	جَهو
دَ	دا	دِ	دِي	دُ	دُو	دي	دَي	دو	دَو
رَ	را	رِ	رِي	رُ	رُو	ري	رَي	رو	رَو
سَ	سا	سِ	سِي	سُ	سُو	سي	سَي	سو	سَو
صَ	صا	صِ	صِي	صُ	صُو	صي	صَي	صو	صَو
طَ	طا	طِ	طِي	طُ	طُو	طي	طَي	طو	طَو
عَ	عا	عِ	عِي	عُ	عُو	عي	عَي	عو	عَو
قَ	قا	قِ	قِي	قُ	قُو	قي	قَي	قو	قَو
ڪَ	ڪا	ڪِ	ڪِي	ڪُ	ڪُو	ڪي	ڪَي	ڪو	ڪَو
کَ	کا	کِ	کِي	کُ	کُو	کي	کَي	کو	کَو
گهَ	گها	گهِ	گهِي	گهُ	گهُو	گهي	گهَي	گهو	گهَو
لَ	لا	لِ	لِي	لُ	لُو	لي	لَي	لو	لَو
مَ	ما	مِ	مِي	مُ	مُو	مي	مَي	مو	مَو
وَ	وا	وِ	وِي	وُ	وُو	وي	وَي	وو	وَو
هَ	ها	هِ	هِي	هُ	هُو	هي	هَي	هو	هَو
ئَ	ئا	ئِ	ئِي	ئُ	ئُو	ئي	ئَي	ئو	ئَو

سبق ویھون ۔

عَورَت	عَورَت	
حَوض	حَوض	

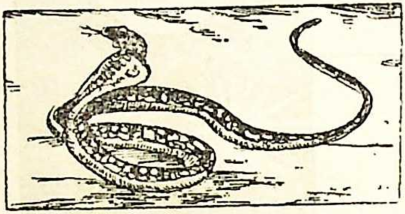
مَـؤجَ۔ اؤجَ۔ یـَو۔ چـَو۔
مَؤجَ مَري ہ وَقِت گُذار۔
مَحِنَت کَري اؤجَ تي رسُ۔
سَچُ چـَو، یـَو نـہ کَر۔
عَـورَت تـَہ آیـتُ۔

سبق ایکہوون۰

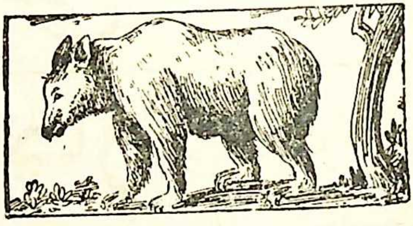
شیہنُون

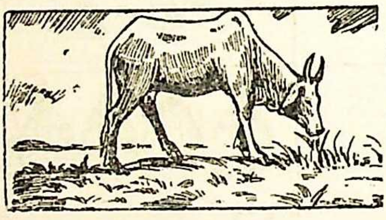
نانگُ

رِچُھ

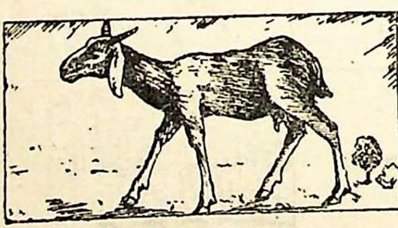
گانٕ

باندَرُ

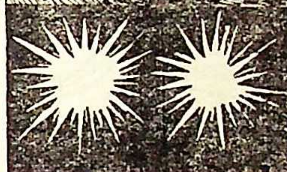
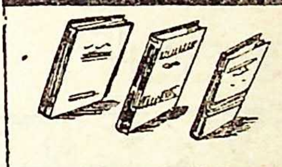
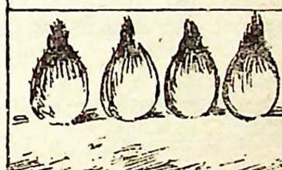
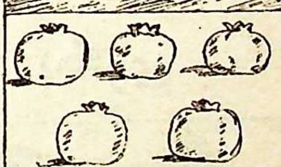
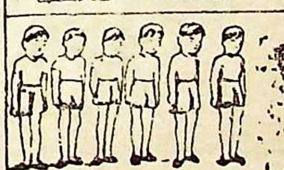

بَکرِ

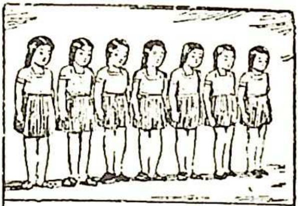
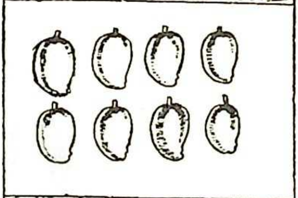
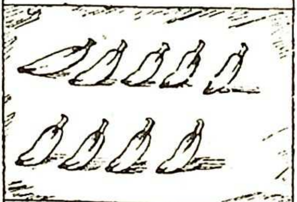
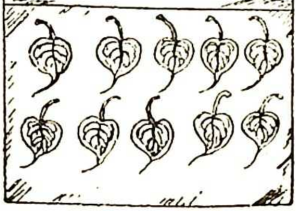

گوندُ ۔ گھَڑیالُ ۔ سیہتِ ۔ شیشِ

سَبَقُ ٻاويهون ٠

	هڪ	١ چَنڊُ
	ٻه	٢ تارا
	ٽي	٣ ڪتابَ
	چارِ	٤ ناريلَ
	پَنجَ	٥ ڏاڙهُون
	ڇهه	٦ ڇوڪرا

سَبَق تیبوُہوٗن ۔

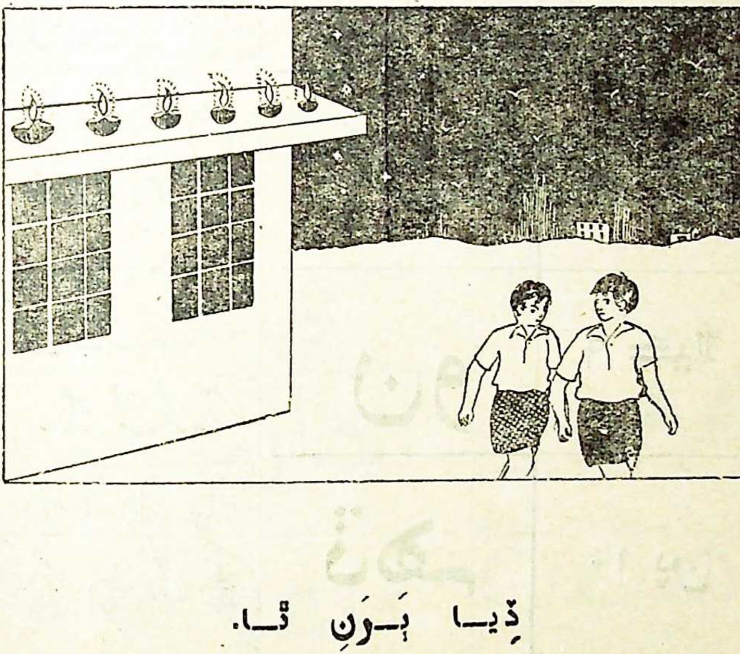
٧ چوکرِیون	سَ تَ	
٨ آنَب	اَٹ	
٩ کیلا	نَوَ	
١٠ پَنَ	ڈَھَ	

آزِمارِٔش لاء اَنگ :-

١	٢	٣	٤	٥
٦	٧	٨	٩	١٠

سَبَقُ چوویہون۔

شام۔

ڈِیا بَرَنِ ٹا۔

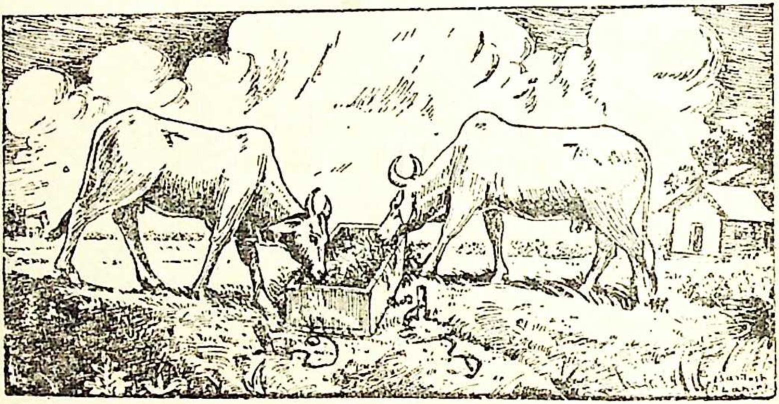
بَکي اُڈامَنِ ٹا۔

ٹارا ٹِمِکَنِ ٹا۔

بارَ آچَنِ ٹا۔

سبُق پنٛجویُہون ۔

یَہ ہَتارِیون گائیون ۔

بابی گائیون یَتِیون ۔

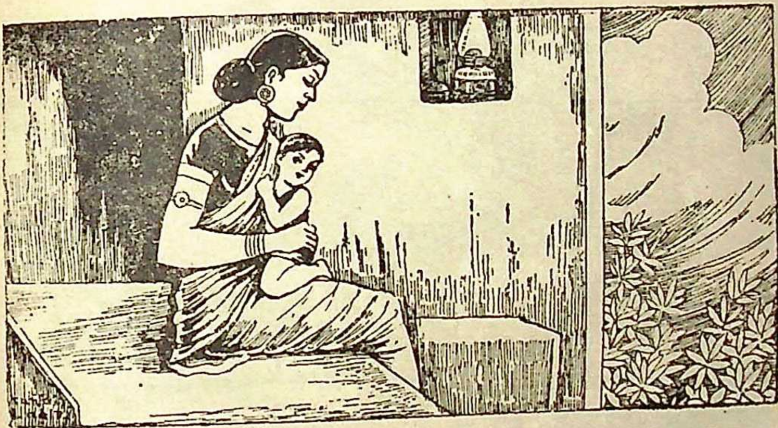
آما کہِرُ ڈُدو ۔

ہون کہِرُ بہِتو ۔

کہِرُ طاقَت ڈیٛندو ۔

سَبَقُ چوويهون.

ماءُ جو پيارُ.

آهَ ٿِ مُنهِجي مِٺِي.
ڏِئي مُونکي مِٺِي.
ڪَٽي هَٿَڄَ آدا.
ڪري پِيارُ سَدا.
وَڏو جَڏَهِن ٿِيان.
سُکَ کيس ڏِيان.

سبق سداویہون۔

شاباس۔

ہیسو لَدُم ہَتَ تان۔
ہیسي وَندُسِ گاھہ۔
گاھہ ڈیندُسِ گانٕ کي۔
گانٕ ڈیندي کیرُ۔
کیرُ ڈیندُسِ دادا کي۔
دادا چوندو شاباسِ۔

سبق آٹاویھوں ۔

نوان پیسا۔

آما ھونکي اَچ آڈِیو ڈِنو۔

آڈِٹي R پہَ ہاٹُلیوُن یا پنجاھہ نوان پیسا ڈِیَن۔

ہاٹُلي R پہَ پِیالیوُن یا پنجویہہ نوان پیساڈِیھہ آھِن۔

پِیالي R پہَ آنا یا بارھن نوان پیسا ڈِیَن۔

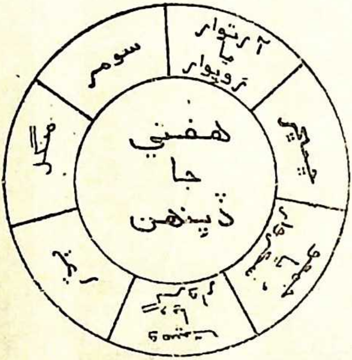
آني R پہَ ٹَکا یا چھَہ نوان پیسا ڈِیھہ آھِن۔

ٹَکي R پہَ پیسا یا ٹِي نوان پیسا ڈِیَن۔

ھوُنکي روز چھَہ نوان پیسا خَرچي مِلَدي آھي۔

سَبَقُ اُڻٽيهون.

هفتو.

دادا، اڄُ آرتوارُ يا رَوي وارُ آهي.

آرتوارَ کان پوءِ سومَرُ ايندو آهي.

سومَرَ کان پوءِ مَنگَلُ ٿيندو آهي.

مَنگَلَ کان پوءِ ٻُڌَرُ ايندو آهي.

ٻُڌَرَ کان پوءِ وسپَت يا گُروارُ ايندو آهي.

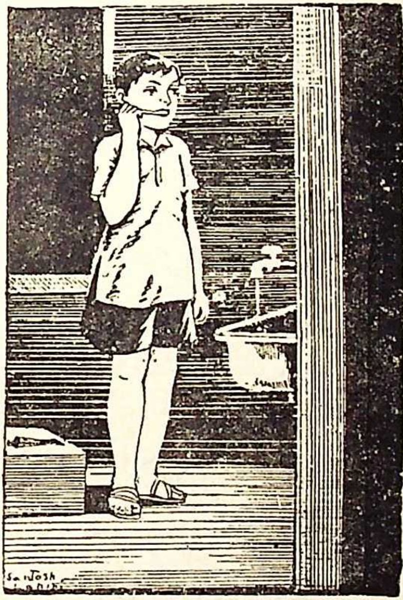
وسپَت کان پوءِ جُمعو يا شُڪروارُ ٿيندو آهي.

جُمَعي کان پوءِ ڇنڇرُ ٿيندو آهي.

اِنهَن سَتَن ڏينهَن کي گڏي هفتو سَڏبو آهي.

سَبَقُ ٽيٽيهون.

سُٺو ڇوڪرُ.

مُنهِنجو نالو رَميشُ آهي. مان صُبحَ جو سَويرَ اُٿندو آهِيان ۽ ڏندڻ ڪري هَٿ مُنهن ڌوئِي ڪپِڙا صافُ پهِريندو آهيان. نيرَنِ ڪري پَنهِنجي ڀيڻُ رَتِنا سان گَڏ اسڪولِ ويندو آهِيان. ڪِلاسَ ۾ ماستَر صاحِبَ کي ڌيانَ سان ٻُڌندو آهِيان. موڪل مِلَڻَ کان پوءِ سِڌو ڀيڻ سان گَڏُ گهَرَ ايندو آهِيان.

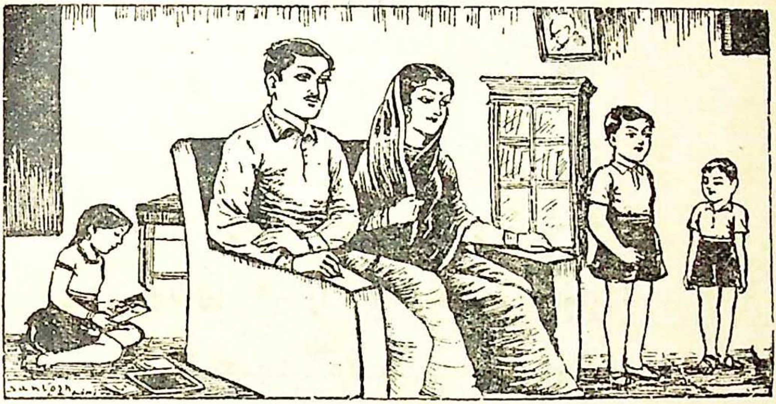
سبق ايڪٽيهون.

بيت.

واهه ڙي تارا ڳول تارا!
روشن تارا چلڪي وارا!
سانجهي ڏاڍي نڪرو ٿا،
اڀ سڄي ۾ نڪرو ٿا.
چلڪو چمڪو ساري رات،
ڪجي اوهان جي ڪهڙي بات!
رات لنگهي يا باقي آ؟
اوهين ٻڌايو وات اها.
جوت اوهان جي جي نه هجي،
وانهڙو ڪر وات مُنجهي.

سبق ٻٽيهون .

ڪٽنبُ .

هيءُ مُنهنجو پيءُ آهي .

هو ڪوچ تي مُنهنجيءَ ماءُ سان گڏُ ويٺو آهي .

مُنهنجو ننڍو ڀاءُ بہ مون سان گڏُ بيٺو آهي .

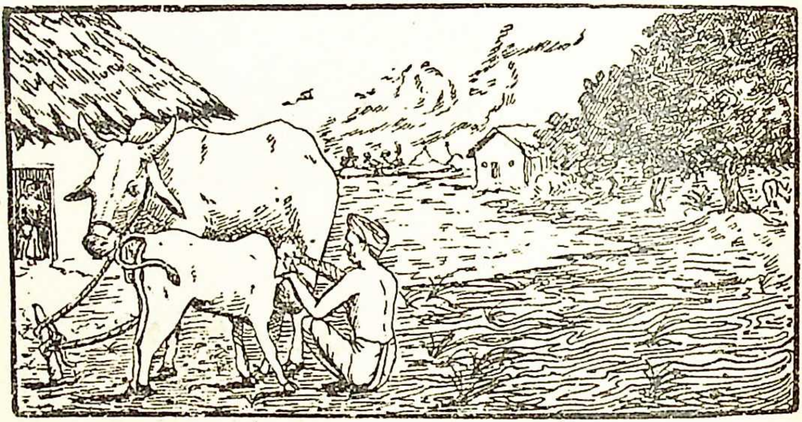
هوءَ مُنهنجي ڀيڻ آهي ۽ پَٽَ تي ويٺي آهي .

مان ۽ مُنهنجي ڀيڻ گڏُ اسڪولِ ويندا آهيون .

مان ڀاءُ ۽ ڀيڻُ کي ڏاڍو پيارُ ڪندو آهيان .

سبق ٽيٽيهون.

ڏَنارُ.

هو ڏَنارُ آهي ۽ ڳانءِ ويٺو ڏُهي.

کيرُ ڏُهي مُنهنجي ماءُ کي ڏيئي ويندو آهي.

کيرُ اسين روز پِيندا آهيون.

کيرَ مان مَکَڻُ، مَلائي ۽ ڏُڌُ ٿيندو آهي.

مُنهِنجي ماءُ مونکي هرروز صُبُحَ جو مَکَڻُ کارائيندي آهي.

کيرَ پِيئڻ سان طاقَت ٿِيندي آهي.

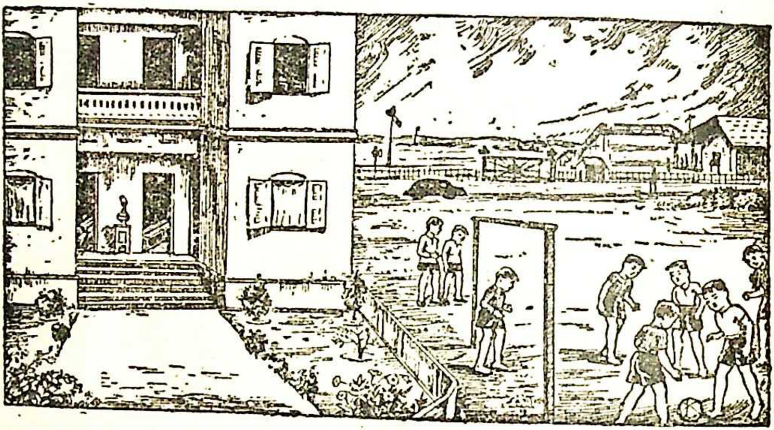
سَبَقُ چوٿون ۔

کيرَ بابت بيت ۔

جو کيرُ پِئي سو وڏو ٿئي ؛
ڏَندَ زورُ وٺنِ سڀا سُگها لڳن ؛
اکينِ جوتِ وڌي ڏاڍي سونهن ٿِئي ؛
وٺي زورُ بَدَنُ لِڱ چست ٿِيَن ؛
کيرُ صَفا سُٺو واهه ڏاڍو مِٺو ؛
پاٿرو اڇو پِٺون پَري کيرَ وٺيون ؛
سڀ زورُ وٺون پي کيرُ وڌون ؛
ڏي کيرُ امان ٻے، سُهَڻَ وڃان ۔

سبق پنجٽيهون.

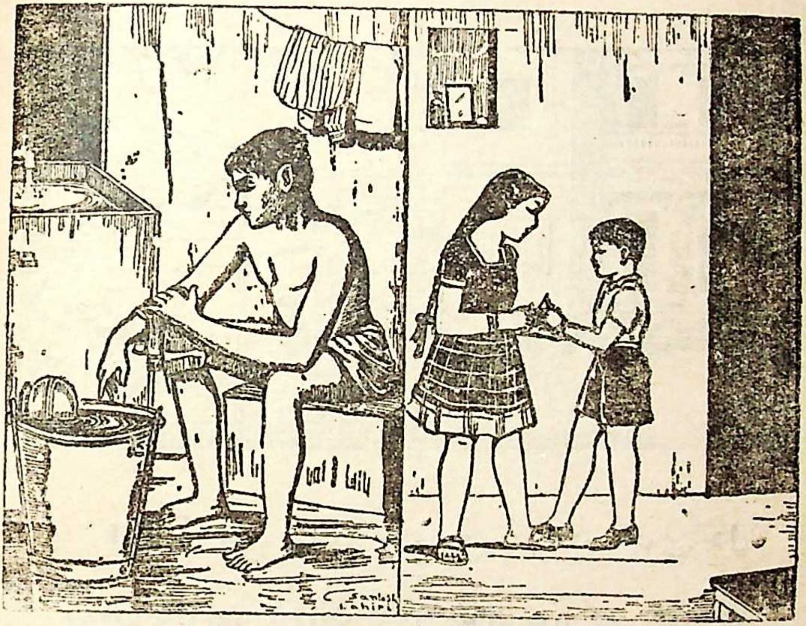
رانديِ.

آچو تہ ٻارو رانديِ ڪريون. رانديِ ڪري دلِ خوش ڪريون. رانديِ ڪرڻَ سان مَنَ کي فرحَت ۽ بَدَنَ کي طاقَت مِلي ٿي. هيءُ اسان جي اِسڪولَ جو مَيدانُ آهي. هون پاڻ سان بالُ بِہ آندو آهي. هيِرا ۽ گوپالَ ٽَوهان ٻَنهي سامهون ٿي بِيهو. مان ٽَوهان ڏانهن بالُ اُڇلايان ۽ توهين جهٽي مون ڏانهن اُڇلايو.

سبق چِٽِيهون.

بُتَ جي صَفائي.

صُبُحَ جو سَوير سِنان ڪَجي.

سِنانُ ڪري بُتُ صافُ ڪَجي.

ڪَپِڙا روز صافُ ڪَجَنِ.

ڏَندَنِ کي ڪَٺي صفا ڪَجي.

وارَنِ کي ڦَڻيءَ سان ٺيڪُ ڪَجي.

سَبَقُ سٺٽيهون.

ڀارَتَ ماتا.

اسانجو ديسُ هِندُستان آهي. اڳئين وقت
۽ هِندُستانَ جو نالو ديسان ديس مَشهوُر هو.
هِندُستانَ ۾ ڪيترِن ديس ڀڳتَ ٿي گُذِريا آهن.
جهڙن ته مهاتما گانڌي ۽ ٻِيا. هي ديسُ اسان

سڀني جي مادري ٻولي آهي. ڀارت ماتا اسان
سڀني جي ماءُ آهي. اسين هِنَ ئي ديسَ ۾
ڄاوا آهيون. اُنَ ۾ اسان جي پالِنا ٿِئي ٿي.
اسين ديسَ جو اَنُ کائون ٿا ۽ پاڻي پِيئون ٿا.

ڏِسُ ڀارَتَ ماتا کي اسان جو قومي جهنڊو
آهي. هِرِهڪ ديسَ کي پنهنجو قومي جهنڊو
ٿِيندو آهي. اسانجي قومي جهنڊي ۾ ٽي
رَنگَ آهن. اڇو، ڳاڙهو ۽ ساوو. اڇو رَنگُ
ڏيکاري ٿو تہ اسين دل صافُ رکون. ڳاڙهو
رَنگُ ڏيکاري ٿو تہ بهادُرُ ٿيون. ساوي رَنگَ
جو مَطلَبُ آهي تہ اسان جو ديسُ ساوو سَٻِرُ
ٿئي. اسان کي قومي جهنڊي جو مانُ رکڻُ
گُهرجي. اُنَ جي مانَ رکڻ لاءِ سِرَ بہ قُربانُ
ڪرڻ گُهرجَنِ. سڀني چئو "ڀارَتَ ماتا جي جَئہِ!
قومي جهنڊو اَمَرُ رهي!"

سَبَقُ اٺٽيهون.

ڀَرِتُ.

اسانجو ديس ڀارَتُ ٻيارو آهي. ڀارَت اڳاڻي
سَمي جي راجا ڀَرَت جي نالي پُٺيان سَڏجي ٿو.
راجا ڀَرِتُ ڏاڍو بَهادُرُ هو. هُنَ سڄو ڀارَتُ وَسِ
فَتِحَ ڪيو هو. هُو ننڍي هوندي کان ئي ويرُ
هو. جَڏَهن ننڍو هو، تَڏَهن شِينهَن سان

رانديون ڪندو هو. هن جي پيءُ جو نالو راجا
دُشيَنتُ ۽ ماڙس جو نالو شڪنتلا هو. هوُ ماءُ
سان گڏُ ٻَنَ ۾ رَهندو هو. ماڙس کيس ننڍي
هوندي کان وٺي ٻَهادُرَنِ جون آکاڻيون ٻُڌائيندي
هُئي. ماڙس کيس لڙڻَ جي سِکيا ٻِڻُ ڏِني.
هوُ هِڪُ سوروِيرُ راجا ٿي گُذريو آهي. ٻِيا
ڪيترا راجائون هِنَ جا زيردسِتُ هُئا. توهان
کي ٻه ڀَرِتَ جهڙو ٻَهادُر ڏِٺُو گهرجي. ڏَپُ
ڪڏهِن ٻه دِل ۾ ڌارڻُ نه گهرجي. ٻهادرُ ٿي
ديسَ جو نالو وَڌايو ۽ ديسَ جي رِکيا ڪريو.

سبق اُڻٽاليهون.

مُنهنجي امڙ (بيتُ).

١. موکي ڪنهن ٿي کيرُ پياريو؟
ٻارَ مُنهجان ٿي گودِ وهاريو؟
خوشُ ٿي هَرهَر مون ڏي نِهاريو؟ مُنهنجي امڙ

٢. نِنڊَ ڦِٽي مون جَڏهِن ٿي هُئي،
ڪنهن ٿي سُمهاريو لولي ڏيئي؟
ڇَڏي نه موکي ڪيڏانهن ويئي؟ مُنهنجي امڙ

٣. ٻَڌُ ڪَندي جي ڏِکو ڪاڍُم،
ڪنهن ڪِٽي ٿي چاڙهيءَ لاتُم،
ٻارَ مُنهجان ٿي ٻاڪر پاتُم؟ مُنهنجي امڙ

٤. ڏِيس جڏهن ٿي آئُون بيمار،

دَوا ڪَرَڻَ لء ٿي ٿي تيارُ،

ٻِڌَ ڦٽائي رَهي هوشيارُ. مُنهِنجي امَڙ

٥. صُبحَ سانجهيء سارَ لَهائين،

ڪاڏو پيِڙو ڪهڙن ٿي ڏِناٿِين!

مُون تي پنهِنجو ساهُ ڇَڏ پائِين. مُنهِنجي امَڙ

٦. تو ڪَئي مُون سان اهِڙ ڀَلائي،

تَنهن لء ڪَريان شُڪُرُ سَدائي،

مُور نه وِسري تُنهِنجي چڱائي. مُنهِنجي امَڙ

٧. وَڏي جڏهن آئُون وَڏو ٿيندُس،

سُک سَوين آئُون توکي ڏِيندُس،

توتي پنهِنجو ساهه ڇڏ ڏِيندُس. مُنهِنجي امَڙ

سَبَقُ چاليھون.

چالاڪُ گِدڙُ.

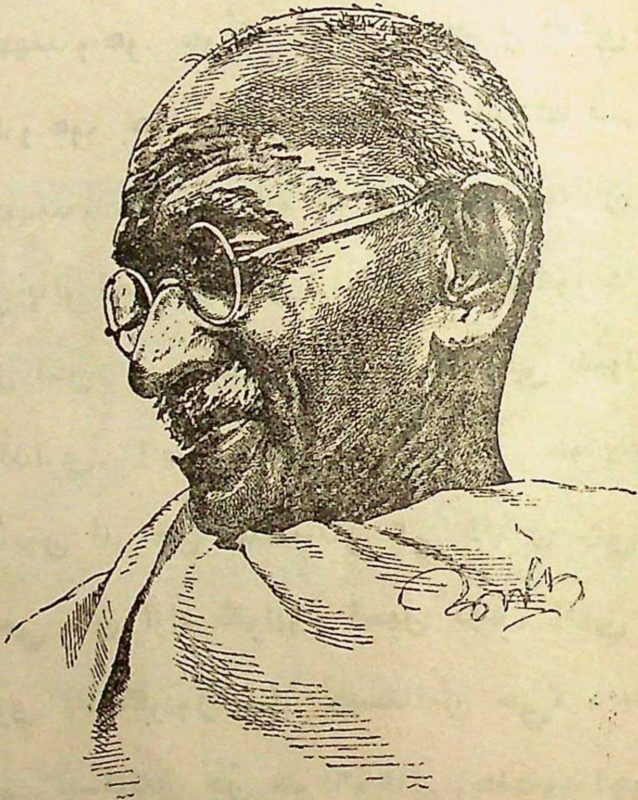

هِڪُ گِدڙُ کاڌي جي
ڳولا ۾ ساري رات رُليو
مَگرِ هُنَ کي ڪُجھ بہ
هٿِ نہ لڳو. صُبُحَ جو
جڏهن نا اُميد ٿي ٻَھِڪجي
گھرِ ڏانھن ٿي موٽيو تڏهن
هُنَ کي وَڻَ تي هِڪُ
ڪانءُ ڏِسَڻ ۾ آيو، جَنهن
جي وات ۾ لولي جو

ٽُڪَرُ هو. گِدَڙَ دِل ۾ خِيالُ ڪيو تہ چالاڪي ڪري مورکہ ڪانءَ کان اِهو لولي ٽُڪَرُ ڦُري وٺان. تَنهِنڪري هِنَ ڪانءَ کي ٻَڌائي چيو تہ تون ڏاڍو سُهِڻو آهين. تُنهِنجا پَرَ ڪهڙا نہ چِلڪيدارُ آهن! تون ضرورُ سُٺو راڳُ ڳائيندو هوندين. مِهرباني ڪري مونکي پَنهِنجي راڳَ جو مَزو نہ وٺائين؟ مورکہ ڪانءَ ڀونِ ۾ پرجي جَهِڙو واتُ کولي "ڪان، ڪان" ڪرڻ لَڳو تَهِڙو وات وارو لولي ٽُڪَرُ اچي پَٽَ تي ڪِريو. گِدَڙُ لولو کَڻي کائيندو خوشِ ٿيندو هَلندو وِيو.

سَبَقُ ايڪيتاليهون.

مَهاتِما گانڌي.

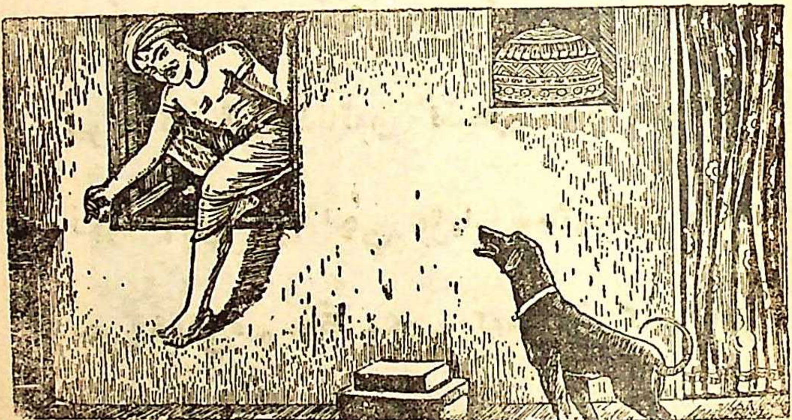

هي مَهاتِما گانڌي آهي. هِنَ جو نالو موهَنداسُ آهي. هن کي ٻاپوجي ڪري ڪوٺيندا هئا. هو اهَنِسا جو پُوڄاري هو. هو

سدائين سڀني کي پيار ڪندو هو. هو غريبن ۽ ڏکين جي دل وٺندو هو. ڪوڙ ڳالهائڻ پاپ سمجهندو هو. هو بُري آدميءَ سان به ڀلائي ڪندو هو. هو هندو مسلمان ۾ تفاوت نه سمجهندو هو. چوندو هو ته هندو مسلمان ٻئي ڀائر آهن، ڇاڪاڻ ته ٻئي هڪ ايشور جا اُپايل آهن. هن سڄي حياتي ديس جي شيوا ۾ گذاري. انهيءَ ڪري هن کي قوم جو پتا سڏيون ٿا. هن هندستان کي ڌارين جي ڦندي مان آزاد ڪرايو. اسين ڪيس انهيءَ ڪري ياد ڪريون ٿا. جيستائين هيءَ دنيا آهي، تيستائين هن جو نالو قائم رهندو. اچو ته سڀئي مهاتما گانڌيءَ جي جنم منايون. سڀئي چئو مهاتما گانڌيءَ جي جئه.

سَبَقُ ٻائيتاليهون.

ڏاهو ڪُتو.

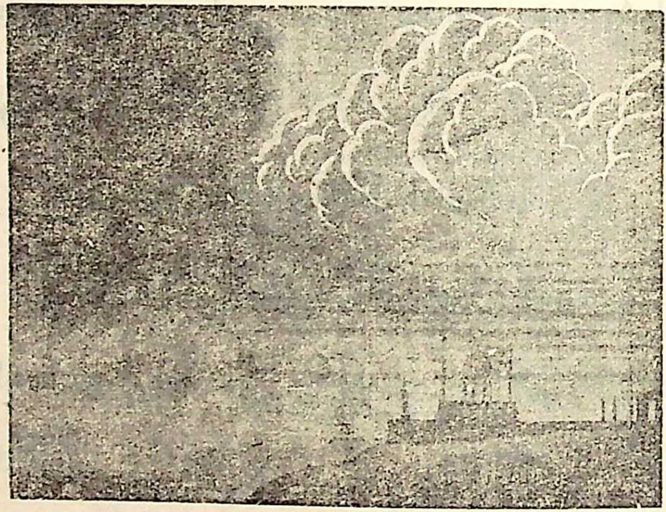
ڪُتو ڏاهو جانِوَر آهي. هِڪ ماڻهوءَ ڪتو پالِيو هو. هو راتِ جو گهَرَ کي ٻهرو ڏِيندو هو. هِڪ ڏِينهن تَنَ جو مالِڪُ ٻاهِر ويو هو. رات جو چورَ سندَسِ گهَرَ ۾ گهِڙِيا. ڪُتي ڏاڍو ٻوڪيو تہ

ٻاڙي وارا نہ جاڳيا. چور جڏهن مال ٻڌي هليا، تڏهن ڪتو ٻہ سندن پٺ وٺي ويو.

جهنگل ۾ جتي وڃي مال پوريائون اتي نشان ڪري آيو. صُبح جو جڏهن مالڪ موٽي آيو ۽ گهر ڦرِيل ڏٺائين، تڏهن مُنهن مٿو پٽڻ لڳو. ٻاڙي وارا اچي مڙيا. سياڻو ڪتو مالڪ جي ڌوتي ۾ چڪ وجهي ڪيس دَر کان ٻاهر ڇڪيندو ويو ۽ نيٺ ڪيس اتي وٺي ويو جتي چورن مال پوريو هو. اتي پهرين سان زمين کوٽڻ لڳو. مالڪ اشارو سمجهي پاڻ کوٽڻ لڳو. هن کي ڏاڍو عجب لڳو. جڏهن سمورو چوري ٿيل مال ڏٺائين تہ مالڪ ڏاڍو خوش ٿيو.

سَبَقُ ٽيتاليھون.

بَرسات.

ڏوڏَنَ، ڪَڪَرَ ڏِسُ تہ ڪيڏَن پيا ٻوڙَن!
ڏِسُ اُڀ سَڄو ڪارو ٿي وِيو آهي. جُهڙُ تہ ڏاڍو
ٿِيو آهي ۽ بَرِسات بہ اِجهو ڪي اجهو پيئي.
ٻُڌِيا، هيءَ آوازُ ڇا جو آهي؟

مُوهَنَ، هيءَ ڪَڪَرَنِ جي گهگهوڙ آهي ۽
هي جيڪو چمڪو گهڙيءَ گهڙيءَ ٿيو ڏسڻ
سا وِڄ آهي. اُنَ کي کِنوڻ بہ سَڏبو آهي.
اها اهڙي آهي، جا ڪَنهِن ماڻهوءَ يا جاءِ تي
ڪِري تہ يَڪدَم اُنکي ساڙي ڇڏي. پُشپا، پُشِپا،
بَرساتِ ٿي پوي.

پُشپا، ڪَڪَر ڇا مان ٺهيَل آهن؟

مُوهَنَ، اهي پاڻيءَ مانِ ٺهيَل آهن. وڏو
ٿِيندا ين تہ پاڻيءَ ٿي سِگهندا ين تہ اهي ڪِرَنِ
ٿا پَون.

پُشپا، برسات نہ پوي تہ جهڪَر ڇا ٿِئي؟

مُوهَنَ، جيڪَر پاڻي ڪونہ هُجي، تلاءُ ۽ واهہ
سڀ سڪي وَڃنَ، ٻَنين ۾ پوکَ ڪانہ ٿِئي،
آسِين اَڃ ۽ بُکَ کان ڪري جيڪر سَڀُ مَري وَڃون.

سَبَقُ چوٽيتاليهون :

مينهُن (بيت).

١. واءُ لَڳي ٿو، جُهڙُ ٿِئي ٿو،

مينهُن به ڏڪڙو هاڻِ پوي ٿو.

٢. پَکي پيهو گهرِ پَنهِنجي وَڃن ٿا،

آکيرَن ۾ ڪيئَن نه لِڪَن ٿا.

٣. ايشوَرُ مِهرَ جا مينهَن وَسائي،

پاڻي پَنهِنِ کي پُهچائي.

٤. اَن سُهانگو ڏاڍو ٿيندو،

ڏورا سيڪو ڪائي مَچيندو.

٥. گاهہ ڊڪرندا، گل ڦل ڏيندا،
ٻکي خوش ٿـي ڏ-ـپـا ڏيندا.

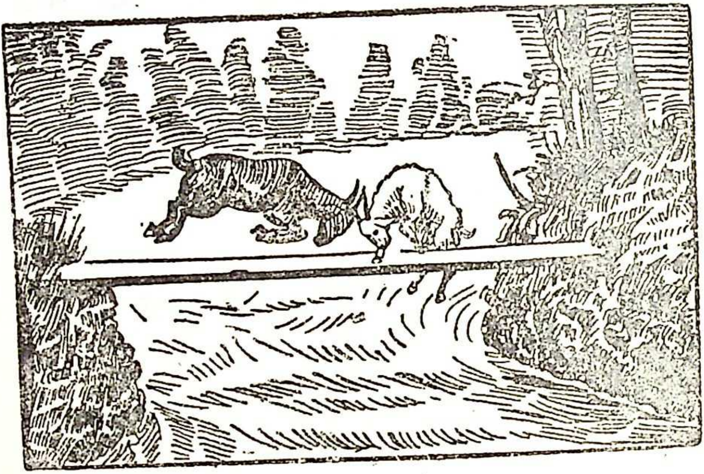
٦. گانيون ميڻهون ڏِيندِيُون ڦارِيُون،
کِيرُ گهڻيرو ڏِيندِيُون پيارِيُون.

٧. ڏُڏُ، مَکڻُ ۽ گِـهُـہ گهڻو ڏِي،
پاڄي مـيـوو آن سَڀو ڏِي.

٨. گنجي ايشورَ جا ڏورا ڳاپو،
ميڻهن پَلو جَنهن آهہِ وسايو.

سَبَقُ پنجيتاليھون.

ڳَھيلِيون ٻَڪِريون.

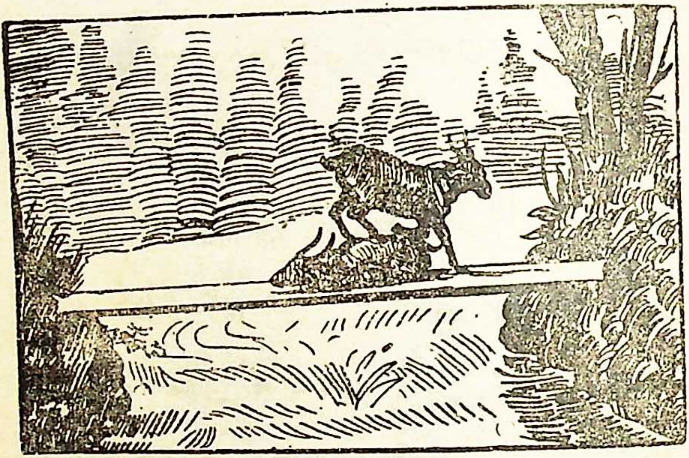

هِڪڙي دَفعي هِڪِڙيون ٻه ٻَڪِريون جَھنگ
۾ گاهُ چَرَڻَ ويئون. انھن مان هِڪ هُئي اَڇي
ٻڪري ۽ ٻي هُئي ڪاري ٻَڪري. شامَ جو
گَھرِ موٽندي رَستي جي هِڪ واهَ جي ڪِناري
تي آيون. ڪاري ٻَڪري واهَ جي ساڄي ڪِناري

تي ويٺي هُئي ۽ اڇي ٻڪري واهَ جي ڪاٻي ڪِناري تي ويٺي هُئي. واهَ جي مَٿان پُل ڪاٺَ جي هُئي پَرَ هِڪُ سوڙهو تَختو رکيل هو. ٻئي ٻَڪريون جَڏهِن وَچَ تي آيون، تَڏهِن ڪاري ٻَڪري چَيو تہ "پهريائين هان لنگهان" ۽ اڇي چَيو تہ "پَهريائين هان لَنگهان". ٻَئي ساڳئي وَقتِ لنگهي نٿي سگهيون جو تَختو بلڪل سوڙهو هو. ٻئي ٻاڌر اچي اَڙيون ۽ اَڙندي واه ۾ ڪِري پيئون ۽ ٻُڏي مُيون. ٻار ۾ وِڙهَڻ جو اهڙو نَتيجو آهي. توهين بہ جيڪَڏهِن ٻار ۾ وِڙهندا تہ توهان جو بہ ٻَڪرين جهڙو حالُ ٿيندو.

سَبَقُ چائيتاليهون.

ڏاهِيون ٻَڪِريون.

ھِڪِڙيون ٻه ٻَڪِريون ھونديون ھيون، جي
روزُ جَھنگ ۾ چَرڻ وينديون ھيون. ھِڪ
ڏينھُن جَھنگ ۾ گُھمنديءِ ھِڪ واھه
جي ڪِناري تي اچي بِيٺيون. ھڪڙيءَ کي
واھه جي ساڄي طَرفِ وڃڻو ھو ۽ ٻِيءَ کي
ڏاٻي طَرفِ وڃڻو ھو، واھه تي ھَڪي پُلِ ڪاٺَ

هئي ٻَرَ ۾ هِڪُ سوڙهو ڪاٺَ جو تَختو رکيل هو.
ٻَئي جَڏهِن تَختي جي وچ تي آيون، تَڏهِن
ڏِٺائون تہ ٻَئي ساڳِئي وَقتِ تہ لَنگهي نَٿِي
سَگهيون؛ سو ٻَئي بيهي رَهيون. هي ٻَئي
ڏاهِيُون ٻَڪريون هُيون. سو ٻارِ ۾ وِڙهڻ بَجاءِ
هِڪِڙيءَ ٻَڪِريءَ ٻِيءَ کي چيو تہ "آدي! اسان
کي وِڙهڻُ نہ گهرجي. آءٌ تَختي تي ليٽِي ٿِي
پَوان ۽ تون مُنهنجي مَٿان لنگهي وَڃُ."
جَڏهِن هِڪِڙي ٻَڪري لنگهي وئي، تَڏهِن
ٻِي ٻَڪري اُٿِي کَڙي ٿِي ۽ ٻار اُڪِري وئي.
ڏِسو ڏاهِيون ٻَڪريون هُيون تَڏهِن ٻارِ لنگهي
ويئون. جيڪَڏهِن اڳِين ٻَڪرِين وانگُر گهيلِيون
هُجَنِ ها تہ ٻَئي سَلامَت ٻار لنگهي نہ سَگهَنِ
ها. آسان کي بہ هِڪ ٻَئي سان وِڙهڻ نہ کَپي.
پيار ۽ سِڪَ ۾ سَڀِنِي جو ڀَلو آهي.

ڇپيندڙ
آسودومل روچيرام پدواڻي
گرائون پرنٽري
آرٿر روڊ، ممبئي ١١.

ڇپائيندڙ
ڊي. ايل. لالواڻي
پاران ايل. دوارڪاداس اينڊ سنس
پبلشرس
٢٣٢، چرني روڊ، ممبئي ٤.